

**LIETUVOS RESPUBLIKOS LOBISTINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO NR. VIII-1749 PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS TEISĖKŪROS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. XI-2220 PAPILDYMO 5¹, 5² IR 5³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO
PROJEKTŲ DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018 m. lapkričio 22 d. išvada Nr. NV-3090	1. Projektu keičiamo Lobistinės veiklos įstatymo (toliau – LVĮ) 4 straipsnio 1 dalies 10 punkte lobistams numatoma teisė iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų gauti teisės aktų projektų kopijas ir kitą informaciją, jeigu tai neprieštaruoja Lietuvos Respublikos įstatymams. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad neteiktinos informacijos asmens duomenų apsaugos kontekste apimtis taip pat reguliuojama Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB.	Neatsižvelgta. Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymo Nr. VIII-1749 pakeitimo įstatymo projektu (toliau – LVĮ projektas) keičiamo Lobistinės veiklos įstatymo (toliau – LVĮ) 4 straipsnio 1 dalies 10 punkte vartojama įprastinė teisės aktams būdinga formuluotė, Europos Sąjungos teisės aktai atskirai nenurodomi.
	5. Sistemiskai vertinant naujai siūlomo LVĮ reguliavimo apimtį, svarstyti svarstytinas pereinamųjų nuostatų įtvirtinimas, pvz., dėl nepriekaištingos reputacijos, pradėtų procedūrų dėl administracinių sprendimų ir pan.	Neatsižvelgta. Dėl nepriekaištingos reputacijos: po naujos redakcijos LVĮ įsigaliojimo visų lobistų sąraše esančių asmenų nepriekaištinga reputacija turėtų būti vertinama pagal naujas LVĮ nuostatas ir VTEK gavus duomenų, kad asmenys, esantys lobistų sąraše, neatitinka naujų nepriekaištingos reputacijos reikalavimų, tokie asmenys turėtų būti išbraukti iš lobistų sąrašo, tai atitiktų siekį, kad lobistinę veiklą turi vykdyti tik skaidrūs asmenys, taip pat asmenų lygiateisiškumo principą. Dėl procedūrų dėl administracinių sprendimų: po naujos redakcijos LVĮ įsigaliojimo pradėtos procedūros dėl administracinių sprendimų turėtų būti nutrauktos.
	14. LVĮ 4 straipsnio 2 dalies 1 punkte lobistams numatyta pareiga prisistatyti asmeniui, kuriam siekiama daryti įtaką. Sistemiskai vertinant šį reguliavimą ir LVĮ 5 straipsnio 5 dalies 3 punktą, keltinas klausimas, ar galima tokia situacija, kai lobistų tapatybė nebūtų žinoma. Be to, aptariamoje nuostatoje nuoroda „tam tikrų lobistų“ turėtų būti sukonkretinta. Analogiška apimtimi siūlytume įvertinti ir LVĮ 10 straipsnio 2 dalies 6 punktą – dėl asmenų, kuriems siekiama daryti įtaką, tapatybės, taip pat	Atsižvelgta iš dalies. Galimos situacijos, kai, pavyzdžiui, neviešame susitikime dalyvaujantis lobistas, nenurodo savo vardo, pavardės (netinkamai vykdo pareigą prisistatyti), tokiu atveju asmenys (politikai), dalyvavę susitikime, vis tiek turėtų deklaruoti lobistinę veiklą, kuria jiems siekiama daryti įtaką, tačiau galėtų nurodyti tik susitikimo pavadinimą. Siūlomu teisiniu reguliavimu siekiama sudaryti galimybę asmenims, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, galimybę tinkamai perteikti deklaracijas, neatsižvelgiant į tai, ar tinkamai savo pareigas įvykdė kita santykio šalis (lobistas).

	sukonkretinant, kaip turėtų būti suprantama „asmenų grupė“.	Kaip nurodyta LVĮ projekto ir susijusių įstatymų projektų aiškinamajame rašte (toliau – Aiškinamasis raštas), LVĮ 10 straipsnio 2 dalies 6 punkto nuostata būtų taikoma tais atvejais, kai, pavyzdžiui, lobistas dalyvauja Seimo komiteto posėdyje, tačiau negali tiksliai nustatyti, kokie Seimo nariai ar valstybės tarnautojai dalyvauja posėdyje, tuomet lobistas galėtų nurodyti, kad lobistine veikla siekta daryti įtaką konkrečiam Seimo komiteto nariams. Nurodyta nuostata siekiama sudaryti galimybę lobistams tinkamai pateikti deklaracijas, kai susitikime dalyvauja daug asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, palengvinti deklaracijų teikimą tokiais atvejais.
	15. LVĮ 7 straipsnio 6 punkte nurodoma, kad lobistine veikla nelaikoma nuomonė dėl teisėkūros, išskyrus atvejus, kai sistemiškai ir nuolat rengiami teisės aktų projektai, inicijuojamas šių projektų svarstymas. Šioje nuostatoje siūlome patikslinti vertinamojo pobūdžio formuluotę „sistemiškai ir nuolat“. Kartu siūlome įvertinti šios nuostatos ir LVĮ 7 straipsnio 5 punkte garantuojamų teisių, kurių realizavimas nelaikytinas lobistine veikla, santykį, t.y., ar aptariama nuostata nesudarys prielaidų teigti dėl teisių, pvz., peticijos, ribojimo.	Atsižvelgta iš dalies. Siekiant išvengti pernelyg formalių kriterijų įtvirtinimo, nuostatos „sistemiškai ir nuolat“ vertinimas ir aiškinimas paliekamas institucijai, kuri gaus pasiūlymus iš konkrečios piliečio, ir Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai, kuri pagal LVĮ 11 straipsnio nuostatas turės įgaliojimus, be kita ko, analizuoti ir apibendrinti šio įstatymo taikymo praktiką, teikti lobistams, asmenims, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, ir institucijoms, kuriose dirba asmenys, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, metodinę pagalbą ir rekomendacijas lobistinės veiklos klausimais. Pažymėtina, kad LVĮ 7 straipsnio 6 punkto nuostata nedarys įtakos 7 straipsnio 5 punkte įtvirtintos nuostatos taikymui, kadangi 7 straipsnio 5 punkte įtvirtinta <i>savarankiška išimtis</i>, kas nelaikoma lobistine veikla (peticijos, referendumo, piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisės įgyvendinimas pagal atitinkamą veiklą reguliuojančius įstatymus). Šiuo aspektu patikslintas Aiškinamasis raštas.
	16. Asmenų veikla, kai jie dalyvauja viešuose susitikimuose, posėdžiuose, pasitarimuose, kituose viešuose renginiuose ir (ar) renginiuose, kurie viešai transliuojami, pagal LVĮ 7 straipsnio 8 punktą nebūtų laikoma lobistine veikla. Šios nuostatos kontekste vertintina, ar tokia išlyga būtų pagrįsta ir lobistų atžvilgiu.	Neatsižvelgta. Nurodytą nuostatą būtent ir siekiama taikyti ir lobistų atžvilgiu, visų pirma atsižvelgiant į LVĮ tikslą – užtikrinti lobistinės veiklos (daromos įtakos teisėkūrai) viešumą ir skaidrumą (dalyvavimas viešuose susitikimuose, posėdžiuose, pasitarimuose, kituose viešuose renginiuose ir (ar) renginiuose, kurie viešai transliuojami, savaime užtikrina veiklos išviešinimą), be to, siekiama neapsunkinti lobistų (ir politikų) administracine našta, teikiant deklaracijas, kai kitomis formomis užtikrinamas daromos įtakos teisėkūrai viešumas.
	17. LVĮ 8 straipsnio 1 dalies 3 punkte siūloma išskirti, kad prašyme nurodomos teisinio reguliavimo sritis (sritys), kurioje (kuriose) asmuo siekia daryti įtaką	Neatsižvelgta. Teisinio reguliavimo srities sąvoka yra savaime aiški, tai yra tam tikros visuomeninių santykių srities teisinis reguliavimas (pavyzdžiui, mokesčių

	teisėkūrai. Teisinio reguliavimo srities samprata nėra nusistovėjusi, todėl, siūlome apsvarstyti, ar nebūtų tikslinga teisės į informaciją realizavimo sieti su ministrams priskirtomis valdymo sritimis.	teisinio reguliavimo sritis, viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo sritis ir pan.), ši sąvoka vartojama Teisėkūros pagrindų įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 24 straipsnio 3 dalies 1 punkte.
Lietuvos pramonininkų konfederacijos 2018 m. lapkričio 22 d. raštas Nr. S.239	Projekto 7 straipsnyje yra pateiktas sąrašas veiklų, kurios nelaikomos lobistine veikla. <...> 7 punkte paminėtos asociacijos iš esmės niekuo nesiskiria nuo kitų asociacijų. Greta įprastinių visoms asociacijoms būdingų funkcijų jos vykdo joms deleguotą savivaldos funkciją (pvz., atestavimas, licencijavimas, duomenų tvarkymas ir pan.), tačiau ši funkcija savo prigimtimi yra visoms asociacijoms būdinga funkcija (veikimas visuomenės ar tam tikros grupės interesais), nes priešingu atveju negalėtų būti deleguota asociacijoms. <...> Lietuvos pramonininkų konfederacijos nuomone, tokiu reguliavimu pažeidžiamas Konstitucinis asmenų lygybės prieš įstatymą principas, kadangi nėra jokio objektyvaus būtinumo ir pagrįsto kriterijaus, kad asociacijoms taikyti nevienodą teisinį režimą – vienu asociacijų veiklą laikyti potencialiai lobistine, o kitų ne. <...> siūlome į lobistinės veiklos išimčių sąrašą įtraukti visas asociacijas. <...> Patikslinus projektą, asociacijos bus laikomos ne lobistais, bet asmenimis, kurie daro įtaką teisėkūrai, todėl turės įsirašyti į tokių asmenų sąrašą, kuris numatytas LR teisėkūros pagrindų įstatymo projekte. <...>	Neatsižvelgta. Visų pirma pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo praktikoje yra ne kartą pažymėjęs, kad konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas savaime nepaneigia galimybės įstatymu nustatyti nevienodą, diferencijuotą teisinį reguliavimą tam tikrų asmenų, priklausančių skirtingoms kategorijoms, atžvilgiu, jeigu tarp šių asmenų yra tokio pobūdžio skirtumų, kurie tokį diferencijuotą reguliavimą daro objektyviai pateisinamą. Diferencijuotas teisinis reguliavimas, kai jis taikomas tam tikroms vienodais požymiais pasižyminčioms asmenų grupėms, jeigu juo siekiama pozityvių, visuomeniškai reikšmingų tikslų arba jeigu tam tikrų ribojimų ar sąlygų nustatymas yra susijęs su reguliuojamų visuomeninių santykių ypatumais, savaime nelaikytinas diskriminaciniu (pavyzdžiui, 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2010 m. birželio 29 d. nutarimas, 2011 m. vasario 14 d. nutarimas). Be to, turi būti įvertinti asmenų ir objektų, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, teisinės padėties skirtumai (pavyzdžiui, 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2010 m. birželio 29 d. nutarimas). Šiame kontekste dar kartą pažymėtina tai, kas yra akcentuota Aiškinamajame rašte. Patikslinta išimtis keičiamo LVI 7 straipsnio 7 punkte apimtų tik konkrečius viešųjų juridinių asmenų, kurie tiesiogiai nurodyti specialiuose įstatymuose ir kurių veiklos sritis (taigi, ir galimas poveikis teisėkūrai) tiesiogiai išviešinta specialiuose įstatymuose, veiklą. Taigi, tokie viešieji juridiniai asmenys objektyviai skiriasi nuo kitų viešųjų juridinių asmenų (asociacijų), kadangi jų veiklos tikslai, funkcijos, įgaliojimai yra tiesiogiai nurodyti įstatymuose ir taip iš anksto (įstatymo lygiu) išviešinama, kokioje srityje ar srityse viešasis juridinis asmuo gali daryti įtaką teisėkūrai, kokius įgaliojimus jis turi. Pavyzdžiui, Notariato įstatymo 9 ir 10 straipsniuose reglamentuoti Lietuvos notarų rūmų uždaviniai ir funkcijos. Tuo tarpu kiti viešieji juridiniai asmenys (kitos asociacijos), kurie veikia pagal įstatus, o ne pagal specialius įstatymus, gali savo įstatuose numatyti įvairias veiklas, daryti įtaką teisėkūrai, kuri nebus iš anksto žinoma vien pagal teisės aktų nuostatas ir kurios atskleidimas priklausys tik nuo veikiančio subjekto valios. Be to, visiškai

		nepagrįsta teigti, kad bet kuri asociacija vykdo joms deleguotą savivaldos funkciją. Pažymėtina, kad, tikslinant aukščiau aptartą LVĮ 7 straipsnio 7 punkte nustatytą išimtį dėl LVĮ netaikymo konkrečioms subjektams, atsižvelgta į Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, kuri prižiūri, kaip įgyvendinamas LVĮ, teikia rekomendacijas dėl šio įstatymo nuostatų tobulinimo bei įgyvendinimo, kuri analizuoja LVĮ taikymo problemas, taip pat „Transparency International“ Lietuvos skyriaus, kurio vienas iš veiklos tikslų yra iniciatyvų, skatinančių skaidrumą ir netoleranciją korupcijai, kūrimas, siūlymus ir nuomones. Papildomai pažymėtina, kad įsirašymas į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 papildymo 5¹, 5² ir 5³ straipsniais įstatymo projektu (toliau – TPĮ projektas) siūlomą numatyti asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą, būtų <i>savanoriškas</i>, todėl subjektai, kurie nėra laikomi lobistais, bus pagal įstatymo normas skatinami įsitraukti į minėtą sąrašą, tačiau neturės tokios pareigos. Kartu pastebėtina, kad įsirašymas į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą yra savanoriškas, kadangi pareiga įsirašyti į minėtą sąrašą galėtų kelti abejonių dėl pilietinės visuomenės teisių dalyvauti priimančioms sprendimams ribojimo.
„Transparency International“ Lietuvos skyriaus 2018 m. lapkričio 23 d. pateikti pasiūlymai	Ankstesnės redakcijos Lobistinės veiklos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas (Reg. Nr. 18-10233) sudarytu sąlygas veiksmingiau didinti skaidrumą teisėkūroje, sukurtų tinkamesnes sąlygas skaidrinti įtaką politikams ir kitiems sprendimų priėmėjams, kylančią iš verslo subjektų ir asociacijų. <u>Atsižvelgiant į tai, kviečiame grįžti prie šio įstatymo projekto tobulinimo numatant, kad lobistų sąrašas sudaromas savanoriškumo pagrindu, neatsisakant nuostatų dėl pareigos deklaruoti savo veiksmus ne tik lobistams, bet ir kitiems lobistinę veiklą vykdančioms asmenims, galimai Teisėkūros pagrindų įstatyme ar Nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatyme numatant galimybę nevyriausybiniams organizacijoms deklaruoti savo daromą įtaką teisėkūrai supaprastintu būdu.</u>	Atsižvelgta iš dalies. Išvadoms gauti teiktam Lobistinės veiklos įstatymo pakeitimo įstatymo projektui nepritarė daug suinteresuotų subjektų. Būtent atsižvelgiant į gautas pastabas ir pasiūlymus buvo parengtas naujas modelis, kuris grindžiamas privalomu asmenų, kurie vykdo lobistinę veiklą, įtraukimu į lobistų sąrašą, kartu numatant platesnį išimčių, kas nelaikoma lobistine veikla, ratą ir sudarant galimybę kitiems asmenims (kurie nėra lobistai) savanoriškai įsirašyti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą.

1. Dėl pareigos politikams ir kitiems sprendimų priėmėjams deklaruoti jų atžvilgiu vykdomus įtakos veiksmus

Siekiant bent minimaliai padidinti galimybes skaidrinti teisėkūros procesą, siūlome numatyti pareigą politikams ir kitiems asmenims, kurių atžvilgiu siekiama daryti įtaką, deklaruoti visus įtakos veiksmus, o ne tik veiksmus, vykdomus pagal lobistinės veiklos įstatymą. Atkreipiame dėmesį, kad toks reguliavimas:

- užtikrintų didesnę skaidrumą ir sumažintų riziką politikams prasižengti (kiekvienam konkrečiam atveju politikas nebeturėtų svarstyti, ar bendrauja su lobistu, ar su tokio statuso neturinčiu asmeniu, taip pat nebeturėtų abejonių, ar turi deklaruoti susitikimą, jei asmuo neprisistatė lobistu);

- bent iš dalies neutralizuotų galimas neigiamas pasekmes, kylančias iš numatomo reguliavimo, pagal kurį įtaką teisėkūrai siekiantys daryti asmenys gali būti nesuinteresuoti registruotis lobistais ir siekti šią veiklą vykdyti per Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatas steigdami (fiktyvias) nevyriausybines organizacijas (kadangi pagal šio įstatymo nuostatas jos gaus tas pačias privilegijas kaip ir lobistai, tačiau jų atskaitomybė ir veiklos priežiūra bus žymiai mažiau reguliuojama, o atsakomybė už pažeidimus iš esmės nekils) – dėl to kyla rizika, kad tokių organizacijų įtakos darymo veikla bus nedeklaruota. <...>

2. Dėl galimybės asmeniui savanoriškai tapti lobistu

Atsižvelgiant į tai, kad gali būti asmenų, norinčių tapti lobistais (pvz., gali būti, kad kai kurios nevyriausybines organizacijos išreikš norą tapti lobistais), siūlytume sudaryti sąlygas ir kitiems asmenims, kurie nori turėti lobisto statusą, šį statusą gauti. Siūlome Lobistinės

Atsižvelgta iš dalies.

TPĮ projektu keičiamo TPĮ 5³ straipsnis papildytas nuostatomis dėl svarbiausius sprendimus valstybėje priimančių politikų ir kitų aukščiausio lygmens pareigūnų teisės savanoriškai deklaruoti jiems darytą įtaką dėl teisėkūros Skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje.

Neatsižvelgta.

Siūlomas pakeitimas netikslingas, kadangi asmenys turės galimybę savanoriškai užsiregistruoti asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąraše pagal keičiamą TPĮ ir tokie asmenys turės tokias pačias teises kaip ir lobistai. Be to, siūlomas pakeitimas sukeltų daugiau neišskumų dėl takoskyros tarp lobistų, kuriems privaloma įsirašyti į sąrašą, ir „savanoriškų“ lobistų nebuvimo.

	veiklos įstatymo projektu siūlomą keisti 7 straipsnį laikyti šio straipsnio 1 dalimi, o straipsnį papildyti nauja 2 dalimi: „2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytą veiklą vykdančias asmuo gali pateikti Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai prašymą įrašyti jį į lobistų sąrašą. Tokiu atveju šis asmuo įgyja visas lobisto teises ir pareigas.“	
	<u>2. Dėl lobistinės veiklos vykdymo neturint lobisto pažymėjimo</u> Siekiant užtikrinti teisėkūros proceso skaidrumą, o ne nubausti asmenį, kuris veikia neturėdamas lobisto pažymėjimo, siūlome numatyti, kad tais atvejais, kai paaiškėja, kad asmuo vykdo lobistinę veiklą, tačiau nėra įtrauktas į lobistų sąrašą, nors turėtų jame būti, jis nebus laikomas vykdančias neteisėtą lobistinę veiklą, jei per 5 darbo dienas nuo lobistinių veiksmų atlikimo bus įrašytas į lobistų sąrašą <...>.	Neatsižvelgta. Asmens įtraukimas į lobistų sąrašą turinio prasme yra lobistinės veiklos licencijavimas. Bendras galiojančiuose įstatymuose (taip pat ir galiojančiame LVI) įtvirtintas principas yra tas, kad tam tikra licencijuojama veikla galima užsiimti tik turint licenciją, t. y. negalėtų būti nustatoma išimčių iš šio principo. Be to, jei būtų pritarta pateiktam siūlymui, neapibrėžtoje padėtyje atsirastų asmenys, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką (politikai, valstybės tarnautojai, kt.), kadangi šie asmenys, bendraudami su asmeniu, neįrašytu į lobistų sąrašą, neturėtų pareigos deklaruoti jiems darytos įtakos, o tokiam asmeniui vėliau (per 5 darbo dienas) įsirašius į lobistų sąrašą ir pateikus skaidrių teisėkūros procesų deklaraciją, politikai ar valstybės tarnautojai jau galėtų būti laikomi neįvykdę įstatyme įtvirtintos kryžminio deklaravimo pareigos.
	- Siūlome patikslinti 7 straipsnio 8 punktą, numatant, kad lobistine veikla nebūtų laikomi veiksmai, kai asmuo dalyvauja institucijų posėdžiuose ir pasitarimuose, kurie yra protokoluojami ir daromas jų garso įrašas, ši punktą formuluojant taip: „8. asmenų veikla, kai jie dalyvauja viešuose renginiuose ir (ar) renginiuose, kurie viešai transliuojami, protokoluojami ir (arba) daromas jų garso įrašas“.	Neatsižvelgta. Kai protokoluojami nevieši susitikimai (ar daromas šių susitikimų garso įrašas), šie protokolai lieka institucijos žinioje, naudojami institucijos darbo reikmėms ir įtaka teisėkūrai lieka neišviešinta. Pritarus siūlomam pakeitimui, būtų nepasiektas tikslas išviešinti daromą įtaką teisėkūrai.

 Teisingumo ministras
 Elvinas Jankevičius
 2018 12 05